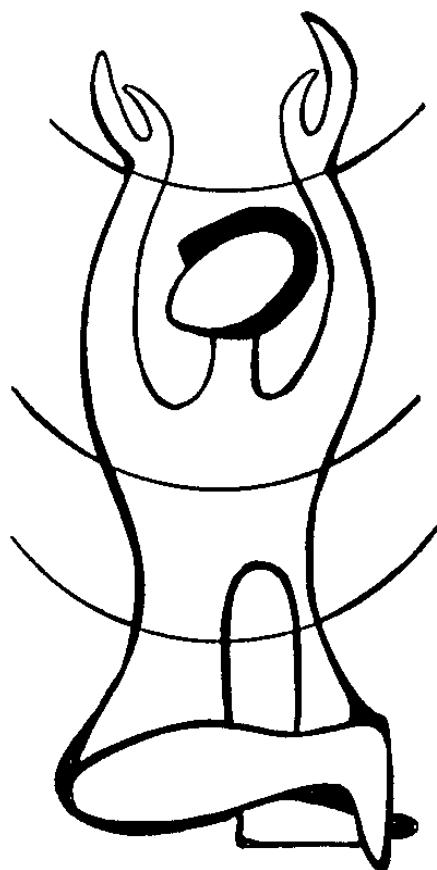

**DRIEËNDERTIGSTE
ZONDAG D.H.J.**

*'Toen wij bij u waren
hielden wij u telkens deze regel voor:
wil iemand niet werken,
dan zal hij ook niet eten.'*
(Paulus in 2 Thessalonicenzen 3)

INTREDE

Wees voor mij een beschuttende rots (3c)

*t.: Sytze de Vries
m.: Willem Vogel*

WELKOM.

*'Ik word gek
als ik niet werk'
kopte de krant eergisteren.*

*'Van stilte krijg ik 't
al gauw op m'n zenuwen'
hoor je vooral jongeren beweren.*

*'Zomaar zitten en
niets om handen hebben
is niets voor mij.'*

*Is de mens dan echt als lastdier en
werkpaard op aarde bedoeld ?*

*Hiervoor hebben velen zich
lange tijd op Paulus beroepen.*

*Welkom u allen hier omwille van elkaar,
in Gods naam samen.*

+

Lied.

Wees voor mij een beschuttende rots (c1)

SCHULD BEKENNEN.

V. Bracht ik vrede
waar onvrede heerst -
had ik lief
waar haat regeert -

deed ik recht
waar onrecht bestaat;
gaf ik vertrouwen
waar vertwijfeling is -

wekte ik hoop
waar wordt gewanhoopt;
schiep ik licht in duister
'n lach op 'n droef gezicht -

heb ik meer getroost
dan om troost gevraagd;
meer begrip getoond
dan begrip verlangd -

heb ik aandacht gegeven
zonder aandacht te vragen;
heb ik anderen vergeven
en mezelf niet vrijgepleit ?

**A.: VERGEVEN WIJ ELKAAR
EN GOD EN GOED ONS ALLEN.**

BEZINNING.

Woord en lied

A.: Dat het mij is gegeven *t.: M. Zagers*
in U te aarden, *m.: W. Vogel*
Grond van mijn grond.

*Houden van opschieten, -
maar ook van ophouden weten.*

A.: Dat het mij is gegeven
in U te aarden,
Grond van mijn grond.

*Handen flink uit de mouwen, -
maar ze ook eerbiedig vouwen.*

A.: Dat het mij is gegeven
in U te aarden,
Grond van mijn grond.

*Je uitbundig uitleven, -
maar je ook stil naar binnen keren.*

A.: Dat het mij is gegeven
in U te aarden,
Grond van mijn grond.
Kome wat komt.

GEBED.

Naar Dag Hammarskjöld

Zuiver mijn ziel, louter mijn hart -
om U te zien;
maak me stil, breng me tot rust -
om U horen;
geef me liefdevol medevoelen
om U te dienen;
geef me vertrouwen -
om bij wel en wee U te beleven -

die we niet kennen
en toch toebehoren -
niet kunnen volgen
en ons toch de weg wijst.

Gezongen

K.: Als Gij niet *t.: P. Verhoeven*
A.: **zijt de grond waarop ik sta** *m.: W. Vogel*
de bron waaruit ik put
de einder waarheen ik ga -
K.: als Gij niet zijt
A.: **wie ben ik dan**
in tijd en eeuwigheid ?

EERSTE LEZING.

2 Tessalonica 3,7-12

Broeders en zusters, hoe gij ons moet navolgen is bekend; wij zijn niet werkschuw geweest en hebben niemands brood gegeten zonder te betalen. Dag en nacht hebben wij gearbeid, met veel inspanning en moeite, om niemand van u tot last te zijn. Niet dat wij er geen recht op hebben maar wij wilden een voorbeeld stellen ter navolging. Toen wij bij u waren hielden wij u ook telkens deze regel voor: wil iemand niet werken, dan zal hij ook niet eten. Wij hebben namelijk gehoord dat sommigen bij u werkloos rondhangen, alle moeite schuwen, maar zich wel met alles bemoeien. In Jezus' naam gebieden en vermanen wij deze mensen dat ze gaan werken en zelf de kost verdienen.

Lied.

t.: P. Verhoeven

m.: W. Vogel

K.: Dat mensen de eeuwen door
in treur- en loflied
van U zijn blijven zingen.

A.: **Het moet U, God, een wonder zijn
groter dan Uw schepping,
groter dan de mens.**

K.: Dat mensen de eeuwen door
in smEEK- en dankgebed
tot u zijn blijven bidden.

A.: **Het moet U God een wonder zijn
groter dan uw schepping,
groter dan de mens.**

HET EVANGELIE.

Lucas 21,5-19

In die tijd merkten sommigen in Jezus' gezelschap op dat de tempel daar toch wel prachtig stond te schitteren met die fraaie steen en wijgeschenken*. Toen zei Jezus: 'Van wat ge daar ziet wordt te zijner tijd geen steen op de andere gelaten: alles gaat neer.' Ze vroegen hem: 'Meester, wanneer gaat dat gebeuren?' Hij zei alleen maar: 'Ben op je qui-vive; laat je niet in de maling nemen. Want velen zullen optreden in mijn naam en zeggen 'Ik ben het' en 'Het is zover'. Hol niet achter hen aan. En wanneer gij hoort van oorlogen en onlusten, laat u dan niet uit het veld slaan. Dat gebeurt, maar is het einde niet.' Verder zei hij nog: 'Er zal strijd zijn van volk tegen volk; de aarde zal hevig beven; er zal hongersnood en pest heersen, nu hier dan daar. Schrikwekkende dingen; en aan de hemel geweldige tekenen. Maar nog voor dit alles geschiedt zullen ze jullie oppakken en vervolgen; je overleveren aan de synagogen en gevangen zetten, voorleiden bij koningen en stadhouders vanwege mijn naam. Het zal voor jullie uitlopen op getuigen. Maak je geen zorgen over je verdediging en bereid die niet voor. Ik geef je taal en wijsheid die geen van jullie tegenstanders kan weerstaan of weerleggen. Wees standvastig. Dan win je het leven.'

* offergave aan de goden

- K.: Dat mensen de eeuwen door
bij tij en ontij
op U zijn blijven hopen.
- A.: **Het moet u God een wonder zijn
groter dan uw schepping,
groter dan de mens.**
- K.: Ga in alles met ons mee.
Haal ons, God, door alles heen.

MEDITATIE.

*De dingen groeien en bloeien
en alles keert tot zijn wortel terug.
Terug tot de wortel is stilte,
zich wenden tot zijn bestemming.
(Lao-Tse)*

*Wanneer stilte
wortel en zin van de werkelijkheid is,
hoe 'reëel' is onze wereld dan nog,
hoezeer is die van het leven vervreemd ?*

*En hoe realistisch zijn dan niet
de religieuzen met hun dagelijkse vaste ritme
van handen uit de mouwen en handen gevouwen -
de monniken
- vaak voor wereldvreemd versleten -
die hun dagen in stilte beleven ?
(Peer Verhoeven)*

+

*De momenten waarop mensen alleen en stil zijn
zijn de meest vruchtbare in hun leven.
Uit drukte en lawaai komt niets nieuws voort.
(Naar Ton Lemaire)*

Het evangelie van vandaag moet gelezen worden tegen de achtergrond van de feitelijke toestand in de wereld rond het jaar zeventig na Christus toen de gemeenschap van christenen in Palestina nog in opbouw was temidden van een vanouds 'zuiver' joodse samenleving en onder druk van 'n Romeinse bezetter die geen opstandje duldde. Dit evangelie behoeft zoveel commentaar dat het in 'n liturgische viering eigenlijk nauwelijks te gebruiken is en wanneer dit toch gebeurt een sfeer gaat ademen alsof dreiging en dood van godswege de loop van de tijd vergezellen.

Paulus heeft het - in de eerste lezing - te stellen met de christenen in Tessalonika - 'n stad aan het water in Noord-Griekenland, nu bekend als Thessaloniki dat bestseller is in vele reisgidsen. Mogelijk had hij 't aan zichzelf te danken dat de christenen daar werkeloos op straat rondhingen. Hij had hen namelijk nogal gepeperd geweest op de spoedige wederkomst van de Mensenzoon, - zozeer zelfs dat hij de mensen adviseerde om - voor dat even - maar niet meer te trouwen !

Dan heeft werken en jezelf moe maken ook geen zin meer, vonden de mensen in Tessalonika. Deze toestand van werk schuwen en rondhangen brengt Paulus ertoe erop te wijzen dat hij altijd met handenarbeid - hij maakte tenten wordt gezegd - in zijn eigen behoeften heeft voorzien. In deze omstandigheden verdedigt hij 'werken' nogal stevig, eenzijdig en wellicht hard, wanneer hij stelt: 'iedereen moet zelf zijn kost verdienen' en 'wie niet werken, zullen ook niet eten'. Dit staat dus in de bijbel te lezen, maar is gezegd in een bepaalde tijd, op een bepaalde plaats en in een situatie die om een stevige aanpak vroeg. Los van deze concrete omstandigheden heeft wat Paulus hier over plicht en beloning van werken zegt bijgedragen aan een arbeidsethos in de westerse wereld die spreekt in vele gezegden zoals *Na gedane arbeid is het goed rusten* - let op de volgorde ! - *Arbeid heeft bittere wortels maar zoete vruchten* - *arbeid schept rijkdom, geeft zaligheid* - *arbeid adelt... en ... Arbeit macht frei*, de titel van een roman uit de negentiende eeuw en later hatelijk cynisch welkom aan gevangenen op de poort van meerdere vernietigingskampen. Mede door wat Paulus in zijn situatie schreef aan de christenen van Tessalonika en door wat de latere christelijke kerken ermee gedaan hebben is werken bijna verheven tot het doel waarvoor mensen op aarde zijn, is een volle agenda het bewijs van geslaagd mens-zijn en zijn zij die het stikdruk hebben erg goed en hoogwaardig bezig. Deze overwaardering voor werken wordt nog versterkt doordat de Westerse wereld anderhalve eeuw geleden ontdekt heeft dat het leven zich steeds verder ontwikkelt, een proces is. Leven is vooruit bewegen, wórdén, gróéien. Stilstand heet daarom achteruitgang en daarom ook gonst de ether van procenten economische groei, is het clublied van een politieke partij *Werk, Werk, Werk* en moeten vraag en behoefte uitgebreid en 't aanbod steeds vergroot worden. Daarvoor lijkt alles te moeten wijken: het niet met de christen maar met de mens gegeven ritme van werkdagen en rustdag, van licht en donker, van ochtend middag avond en nacht. Er zijn er die deze gang van nu voor individu en gemeenschap zien vastlopen; er zijn er die dit niet kunnen zeggen maar wel intuïtief aanvoelen: Als de mens in het westen zich niet afkeert van dat altijd méér en niet tot inkeer, tot zichzelf komt, dan valt voor z'n toekomst te vrezen.

'Ons Christendom is te veel enkel daad geworden; we zijn te weinig innerlijke mensen, die aan ons zelf arbeiden. Stilte ontbreekt ons.' (Albert Schweitzer)

'Het is broodnodig dat er organisaties zijn zoals de kerk, die mensen de kans geven te ontstijgen aan de materiële werkelijkheid . . .

een voorbeeld bieden van een menselijke samenleving, beter en hoopvoller dan de wereld waarin wij nu leven. Door het opraken van grondstoffen en door spirituele uitputting komt er een einde aan onze kapitalistische consumptiemaatschappij. We moeten niet denken dat de huidige manier van leven blijvend is . . . Ik verwacht dat in de toekomst de christelijke beleving intenser wordt . . . als netwerken van zorgende mensen in contrast met de heersende mentaliteit.'

(James Kennedy)

Kort orgel

BELIJDENIS

Lied

Die ons schiep (4c) *t.: Sytze de Vries*
m.: W. Vogel

ONDERBREKING.

Brood en Beker
Orgelspel en collecte

Lied.

BROOD EN BEKER.

*Een vonk zijn we maar;
een vonk toch van het Licht
dat niet dooft.*

*Een zuchtje zijn we slechts;
een zucht toch van de Adem
die niet stokt.*

*Een moment zijn we enkel;
een moment toch van de Eeuwige
die Gij zijt.*

GEDACHTENIS.

*Bid voor die ziek zijn
naar ziel of lichaam;
en niemand van ons is volmaakt.*

*Bid voor die zorgzaam bijstaan,
dag en nacht waken; en vroeg of laat
wordt ieder van ons gevraagd.*

*Bid voor die van ons zijn heengegaan.
In eerbiedige gedachtenis noemen wij:*

*Zij en allen die ons zijn voorgegaan
rusten in licht en vrede.*

*Bid voor die achterbleven;
en ieder van ons mist wel iemand.*

GEBED AAN TAFEL.

Gezongen, gezegd

**A.: Alwie eten van dit brood
het breken en delen met de ander
zij houden de Heer in leven onder ons
zij zijn hem trouw tot alles is volbracht.**

*Gij, Vader door alle tijden
gezien en gevierd als bron van leven,
gezocht vermoed voorbij de dood -*

*van wie wij vol zijn zonder 't te weten,
aan wie wij hangen zonder 't te beseffen;
die wij noemen met dierbare namen:
Leven, Liefde, Trouw,
een Hemel van Geluk die ons wacht -*

*Gij van wie gezegd wordt
dat Ge de mens met zorg
uit aarde hebt geboetseerd
en als een kunstenaar
uw ziel in hem gelegd;*

*Gij die hem het leven hebt ingeblazen
en zo met U en alwat adem heeft
hecht verbonden -*

*Gij die wordt geroepen
wanneer de nood het hoogst is;
die wordt gevoeld
wanneer het leven pijn doet;
die nadert waar alles wijkt;
wordt gezien in diepe nacht -*

*Gij God en Vader, Gij hebt
uw ware gezicht laten zien
in leven en sterven van die ene mens,
U een zoon ons een naaste:
Jezus Christus.*

**A.: Alwie eten van dit brood
het breken en delen met de ander
zij houden de Heer in leven onder ons
zij zijn hem trouw tot alles is volbracht.**

*Hij keek en luisterde onbekommerd
en blij naar vogels en bloemen;
maar moest huilen om de dood van
een kind, het verlies van een vriend -*

*hij wees op de bomen en leerde ervan:
'al verliezen ze hun tooi en
staan ze naakt in de winter,
straks in de lente botten ze uit',
maar zag met angst en beven
zijn uur naderen -*

*hoog op de berg, verrukt van U,
straalde hij van geluk;
maar aan het kruis
schreeuwde hij vertwijfeld:
God, mijn God, waar ben je?*

*Op het laatst
heeft hij met het brood
in zijn handen gezegd:
'Dit ben ik en ik verzeker u
dat ge zult eten en drinken
aan mijn tafel in Vaders huis.'*

*Hij droeg zijn beker over en zei:
'Deel hem samen, geef hem door,
want Ik zal er pas weer van drinken
wanneer alle leven in God is voltooid.'*

*Oog in oog met het einde
kon hij zeggen:
'Vader, in uw handen leg ik me neer'.
Tot meer is geen mens in staat.*

**A.: Alwie eten van dit brood
het breken en delen met de ander
zij houden de Heer in leven onder ons
zij zijn hem trouw tot alles is volbracht.**

*Zoals Hij voelde voor het leven,
leefde met de mensen,
vertrouwd was met de Vader,
had de dood geen vat op Hem
en is hij ons een broeder
en God een zoon geworden.*

*In Hem, met Hem en door Hem
zal het leven dat wij delen
eens voor altijd worden voltooid.*

*Daarom vieren wij Hem,
nu we naam willen geven aan
wat we hopen en vermoeden:
alle leven hangt aan God,
aan God die liefde is en
niets en niemand vallen laat.*

Bid zoals hij gebeden heeft.

ONZE VADER.

Gezongen

COMMUNIE.

Brood en
leven delen.

*Deel brood en beker.
Deel met Hem het leven
waarin wij één zijn en
waarvan God het hart is.*

ONDER DE UITREIKING.

Lied.

GEBEDEN.

Woord en lied

A.: **Wat in mensen leeft** *t.: M. Zagers*
 aan vreugde en verdriet *m.: W. Vogel*
 het wordt gedragen
 op de woorden van een lied.

*Het is alsof mensen vroeger
voor kostwinning en gezin
harder moesten werken
en toch meer rust beleefden
dan onze tijd kent.
Zoek rust en stilte.*

A.: **Wat in mensen leeft**
 aan droom en visioen
 het staat geschreven
 in verhalen nu en toen.

*Het is alsof mensen vroeger
heel veel minder wisten
en toch meer aflazen van
blote kemel en moeder aarde
dan vaklui nu kunnen.
Leer het leven zien.*

A.: **Wat in mensen leeft**
 aan twijfel en geloof
 het houdt ons gaande
 als een stille stem van hoop.

*Het is alsof mensen vroeger
de middelen niet hadden
en toch meer bekend en
vertrouwd waren met elkaar
dan de mens van nu.
Ontmoet elkaar in levende lijve.*

A.: **God die ons omgeeft**
 Uw schepping niet verlaat
 naar wie wij leven
 hart en ziel van wat bestaat.

ZEGENWENS.

Zegenen wij elkaar bij lief en leed
met hart en handen.
En zegene ons God en Goed
in de naam van Vader Zoon en Heilige Geest.
Amen.

ORGELSPEL